

Suomenselän elinkeinokalatalouden- ja kalastusmatkailun kehittämissuunnitelma

Suomenselän kalatalousalue

Elina Pusaa

Hanketta on rahoittanut Euroopan meri-ja kalastalousrahasto EMKVR

1. Johdanto kehittämissuunnitelman tarkoituksesta

2. Kaupallinen kalastus

2.1 Suomessa

2.2 Suomenselän kalastalousalueella

2.3 Tyypillinen kalastaja

3. Kalastusmatkailu

3.1 Suomessa

3.2 Suomenselän kalastalousalueella

3.3 Tyypillinen kalastusopas tai kalastusmatkailu toimija

3.4 Tarvittavat luvat

4. Elinkeinokalatalouden ja kalastusmatkailun tilannekuva Suomenselän kalatalousalueen vesialueilla

4.1 Kaupalliseen kalastukseen soveltuvat vesialueet

4.2 Kalastusmatkailuun soveltuvat vesialueet

5. Kyselyt

5.1 Kaupallisille kalastajille

5.2 Kalastusmatkailutoimijoille

6. Johtopäätökset kyselyn tuloksista

6.1 Kaupallinen kalastus

6.2 Kalastusmatkailu

7. Keskeiset johtopäätökset sekä kehittämissuunnitelma vuosille 2024-2030

7.1 kaupallinen kalastus

7.2 kalastusmatkailu

8. Ohjausryhmän kokoonpano

9. Lopuksi

10. Lähteet

1. Johdanto kehittämissuunnitelman tarkoituksesta

Suomenselän kalatalousalueen käyttö – ja hoitosuunnitelmassa vuosille 2022-2030 on otettu alueen elinkeinokalatalouden ja kalastusmatkailun yhdeksi linjaukseksi seuraavaa:

” Kaupallinen kalastus ja kalastusmatkailu mahdollistavat lähikalan tarjonnan ja luontomatkailun kehittämisen suunnittelualueella. Kalataloudellisesti ja kalatalouselinkeinolle merkittävistä alueista laaditaan paikkatietoaineistoa. ”

Käyttö- ja hoitosuunnitelman tarkoituksena on turvata kalatalousalueen kalavarojen kestävä ja monipuolinen tuotto ja käyttö sekä biologinen monimuotoisuus, sekä edistää vapaa-ajan että kaupallisen kalastuksen toimintaedellytyksiä, ja sen sisällöstä säädetään kalastuslain 36 §:ssä.

Alueen kaupallisen kalastuksen taso on kehittynyt myönteiseen suuntaan, vaikkakin alueellisesti erot ovat jopa huomattavia. Hanke tavoittelee ensisijaisesti nykytilan selvittämistä ja tarpeiden tiedostamista elinkeinokalatalouden ja kalastusmatkailun osalta. Selvitystyön perusteella luodaan yksityiskohtainen kehittämissuunnitelma, seuraaville toimintavuosille alueella. Nykytilanteen kuva on pirstaleinen sikäli, ettei nykytilannetta ole paikallisesti aiemmin tutkittu tai tiedostettu.

Hankkeella haluttiin myös pyrkiä myötävaikuttamaan siihen, että kalatalouselinkeinoihin suhtauduttaisiin tasavertaisina elinkeinoina yhteiskunnassa. Kalatalouselinkeinoilla tarkoitetaan tässä hankkeessa kaupallista kalastusta ja kalastusopastoimintaa/kalastusmatkailua.

Tätä tavoitetta palvelemaan hankkeeseen nimitettiin ohjausryhmä, johon kutsuimme edustajat Suomenselän kalatalousalueelta, keskeisten vesialueiden edustajat, kaupallinen kalastaja, kalastusmatkailuyrittäjä sekä kahden keskeisen kunnan elinkeinotoimen edustajat.

Hankkeella pyritään saamaan aikaan myös kalatalouselinkeinojen nykyisten toimijoiden järjestäytymistä niin, että heidät kaikki saataisiin kaksisuuntaiseen kontaktiin kalatalousalueen ja alueen elinkeinotoiminnan kanssa.

Hanke on hakijan näkökulmasta luonteeltaan täysin uudenlainen, vaikka lain puitteissa laaditussa käyttö – ja hoitosuunnitelmassa asiaan on edellä mainitulla tavoin otettukin kantaa.

Kalatalouselinkeinojen parissa on välttämätöntä aikaansaada kansallisesti ryhtiliike, jotta muun muassa kotimaisen kalan edistämishojelman tavoitteita saadaan tosiasiallisesti myös täytäntöön.

Hankkeella saadaan aikaan alueellinen kehittämissuunnitelma, joka osaltaan jatkotoimineen edesauttaisi nykyisten kalatalouselinkeinojen harjoittajien elinkeinotoiminnan tarkoituksenmukaista, taloudellista sekä mielekästä harjoittamista. Lisäksi pyritään myötävaikuttamaan siihen, että heillä olisi edellytykset pysyä alalla vielä vuosia.

Hankkeen on tarkoitus aloittaa vuosien jatkumo kehittämissuunnitelmassa alueella kalatalouselinkeinojen parissa.

2. Kaupallinen kalastus

2.1 Suomessa

Kaupallinen kalastus on toimintaa, jossa kalaa pyydetään myyntitarkoituksessa tai jossa pyydyt kalat tai osa niistä myydään. Kaupallinen kalastus voi olla ammattimaista toimintaa, joka työllistää ihmisiä ja osallistuu merkittäväällä tavalla kalatalouteen. Toisaalta se herättää myös keskustelua kestävästä kalastuksesta ja ympäristövaikutuksista, kun pyritään tasapainottamaan kalastuksen tarpeet ja säilyttämään vesistöjen ekosysteemit. ^[Lähde1] Se tarjoaa työpaikkoja kalastajille, käsittelijöille, kuljetusalan työntekijöille ja monille muille.

Kaupalliseksi kalastajaksi voi rekisteröityä luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, jonka asuinpaikka tai kotipaikka sijaitsee Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion alueella ja joka kalastaa Suomen alueella tai talousvyöhykkeellä taikka niillä vesillä, joissa Euroopan unionin yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevan lainsäädännön perusteella saa kalastaa.

Kalastaja rekisteröityy lain 87 §:n mukaisesti kaupallisten kalastajien rekisteriin.

Rekisteröitymishakemus kaupalliseksi kalastajaksi tehdään Varsinais-Suomen ELY-keskukselle.

Kaupallisen kalastajan rekisteröinti on voimassa enintään kolme vuotta kerrallaan. ELY-keskus antaa kaupalliselle kalastajalle todistuksen rekisteriin kuulumisesta.

Kaupallisten kalastajien rekisteriin rekisteröidään luonnolliset ja oikeushenkilöt, joiden tarkoituksena on saada myyntituloja (liikevaihtoa) itse kalastamansa tai lukuunsa kalastetun kala- tai rapusaaliin tai niistä jalostettujen kalastustuotteiden myynnistä. Muut kuin kaupallisten kalastajien rekisteriin merkityt toimijat eivät saa myydä sisävesiltä tai merialueilta kalastamaansa tai lukuunsa kalastettua saalista. Poikkeuksen tekee sisävesillä satunnainen vähäisen kalaerän myyminen suoraan kuluttajalle.

2.1.1 Luokittelu I & II luokkaan

Kaupalliset kalastajat jaetaan ryhmiin 1. ja 2.

Ryhmään 1. kuuluvat luonnolliset henkilöt tai yhteisöt, joiden itse pyytämän kalan tai siitä jalostettujen kalastustuotteiden myynnistä kolmen viimeksi kuluneen tilikauden aikana kertyneen liikevaihdon keskiarvo ylittää 10 000 euroa. He voivat myös olla uusia kaupallisia kalastajia, jotka esittävät ELY-keskuksen hyväksymän suunnitelman siitä, miten kalan tai siitä jalostettujen kalastustuotteiden myynnistä kertyvä liikevaihto ylittää 10 000 euron määrän viimeistään kolmantena tilikautena rekisteröitymisestä.

Ryhmään 2. kuuluvat muut kuin ryhmään 1. kuuluvat kaupalliset kalastajat. Lisäksi kalastaja sijoitetaan ryhmään 2., jos suunnitelma liikevaihdon kehittämisestä ei toteudu.

Kaupallisten kalastajien jako ryhmiin tehdään rekisteröitymisen yhteydessä ja tämän jälkeen kolmen vuoden välein, tai kalastajan omasta pyynnöstä.

2.1.2 Velvoitteet

Kaupallinen kalastaja on velvollinen pitämään muualla kuin merialueella tapahtuvasta kalastuksestaan päiväkirjaa ja vähintään kerran kalenterivuodessa ilmoittamaan ELY-keskukselle pyytämänsä ja lukuunsa pyydetyt saaliit.

Merialueen kaupallisen kalastuksen saalisilmoituksiin sovelletaan Euroopan unionin lainsäädännössä ja sen toimeenpanemiseksi annetussa kansallisessa lainsäädännössä olevia säännöksiä ilmoitusvelvollisuudesta.

Kaupallinen kalastaja on velvollinen välittömästi ilmoittamaan ELY-keskukselle rekisteröintiedellytyksissä tapahtuneista muutoksista sekä toiminnan lopettamisesta.

2.1.3 Ympäristöhaasteet ja sääntely

Kaupallinen kalastus voi aiheuttaa ympäristöongelmia, kuten liikakalastusta, kalakantojen uhanalaistumista ja ekosysteemien häiriöitä. Tämä on johtanut pyrkimyksiin kehittää kestävämpiä kalastuskäytäntöjä ja parempia kalastuksen hallinnan strategioita.

Monet maat ovat asettaneet kiintiöitä, rajoituksia ja muita sääntelytoimia varmistukseksi, että kalastus tapahtuu kestävällä tavalla ja että kalakannat säilyvät terveinä tuleville sukupolville.

Suomessa kaupallinen kalastus on monipuolinen toimiala, ja se kattaa useita erilaisia kalastusmuotoja ja kalalajeja. Suurin osa Suomen kaupallisesta kalastuksesta tapahtuu Itämerellä, Saaristomerellä, Perämerellä, Pohjanlahdella sekä sisävesillä, kuten Saimaalla, Pielisellä ja Päijänteellä.

Suomessa on myös pyritty kehittämään kestävää kalastusta, ja kalastuksen säätely on osa tätä pyrkimystä. Kalastuksenhoitoon liittyvät toimet, kuten kiintiöt, rajoitukset ja kalastuskieltoalueet, auttavat ylläpitämään kalakantoja kestävällä tasolla. Tämän lisäksi kalastuselinkeino on osa monen rannikkokunnan ja saariston paikallistaloutta, ja se vaikuttaa monien ihmisten elinkeinoon ja elämäntapaan.

2.2 Suomenselän kalatalousalueella

2.2.1 Rekisteröityneet kaupalliset kalastajat Varsinais-Suomen ELY-keskuksen rekisterissä

Kalastuslain 93 §:ssä on säädetty kalataloushallinnon tietojärjestelmän käytöstä. Sen mukaan kaupallisista kalastajista pidettävän rekisterin tietoja voidaan käyttää viranomaisen suunnittelu-, valvonta- ja selvitystehtäviin. Laki yhteisen kalastuspolitiikan seuraamusjärjestelmästä ja valvonnasta mahdollistaa tietojen luovutuksen myös kaupallisen kalastuksen rekistereistä. Luovutus on linjassa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain sekä tietosuojalain kanssa. Tietoja saa käyttää ainoastaan hakemuksessa ilmoitettuun tarkoitukseen eikä niitä saa luovuttaa kolmansille osapuolille.

Suomenselän kalatalousalue on saanut 8.9.2023 päätöksen, ja sen perusteella laajuus jolla alueelle kohdistuva kaupallinen kalastus voidaan tässä yhteydessä ilmoittaa on 17 kalastajaa, ja heidän kotipaikkakuntansa on seitsemän eri kunnan alueella.

2.2.2 Merkittävät kalalajit

Ahven, kuha, made, hauki ja siika. Tulevaisuudessa enenevissä määrin myös särkikalat.

2.3 Tyypillinen kalastaja

Tyypillinen kaupallinen kalastaja Suomessa voi edustaa monenlaista taustaa ja kalastusmuotoa. Kuitenkin yleisesti ottaen kaupallinen kalastaja on aina ammattilainen, joka harjoittaa kalastusta taloudellisen hyödyn saavuttamiseksi. Kaupallisella kalastajalla on oltava asianmukaiset luvat ja osaaminen kalastuksesta kokonaisuutena.

Tässä joitakin yleisiä piirteitä tai ominaisuuksia, joita voisi liittää tyypilliseen kaupalliseen kalastajaan Suomessa:

2.3.1 Kokemus ja asiantuntemus kalastuksesta

Kaupalliset kalastajat ovat yleensä kokeneita ja taitavia vapaa-ajan kalastajia. He ovat saattaneet kalastaa tai toimia vapaa-ajan kalastajina jo pitkään, jonka jälkeen he siirtyvät kaupalliseksi kalastajiksi. Yleensä myös kaupallisena kalastajana toimitaan pitkään. Tyypillinen kalastaja on kartuttanut erityistietoa siitä, miten kalastaa tehokkaasti ja kestävästi. Kokemus, asiantuntemus sekä alalla pitkään olominen selittyy myös kaupallisten kalastajien korkealla keski-ikällä.

2.3.2 Kalatalousalan koulutus

Useat kaupalliset kalastajat ovat saaneet myös koulutusta kalatalousalalta.

Koulutuksen on voinut hankkia perustutkinnon tai erikoisammattitutkinnon muodossa nuorena tai aikuisopiskelijana. Lisäksi lyhyempiä koulutuksia on voinut hankkia kursseilta tai oppilaitoksista.

2.3.3 Yrittäjyys tai sivutoimisuus

Monet ammattikalastajat ovat itsenäisiä yrittäjiä, jotka vastaavat omasta kalastustoiminnastaan. Tämä voi sisältää kalastuksen lisäksi myös liiketoiminnan hallinnan, kalastustuotteiden markkinoinnin ja muiden yrittäjyyteen liittyvien tehtävien hoitamisen. Yrittäjyyden lisäksi on tavanomaista, että kaupallinen kalastaja toimii sivutoimisesti 1. tai 2. luokan kaupallisena kalastajana oman päätoimintyönsä ohella.

2.3.4 Työskentely erilaisissa ympäristöissä tai paikallinen erikoistuminen

Kaupalliset kalastajat voivat työskennellä monenlaisissa ympäristöissä, kuten merillä, järvillä ja joilla. Heidän on oltava tietoisia erilaisista kalastusmenetelmistä ja sopeuduttava erilaisiin sääolosuhteisiin.

Kalastajat voivat erikoistua tiettyntyyppisiin kalalajeihin tai tietyille alueille. Kaupalliset kalastajat seuraavat alan kehitystä ja saavat tietoa uusista kalastusmenetelmistä, säädöksistä ja markkinatrendeistä.

3 Kalastusmatkailu

3.1 Suomessa

Kalastusmatkailu Suomessa viittaa luontomatkailutoimintaan, jossa ihmiset matkustavat kalastamaan tai osallistuvat kalastusaktiviteetteihin nauttiakseen monipuolisista kalastusmahdollisuuksista. Suomessa on runsaasti järviä, jokia ja rannikkovesistöjä, jotka tarjoavat erinomaiset puitteet kalastusharrastukselle. Suomessa on myös erinomaiset ja elinvoimaiset kalakannat.

Kalastusmatkailu voi sisältää monenlaisia aktiviteetteja, kuten perhokalastusta, ongintaa, pilkkimistä, vetouistelua ja muita kalastustapoja. Matkailijat voivat tulla nauttimaan Suomen luonnonkauniista vesistöistä ja kokeilemaan eri kalastusmenetelmiä sekä nauttimaan rauhallisesta ympäristöstä.

Useat matkailuyritykset tarjoavat kalastuspaketteja, jotka voivat sisältää ohjattuja kalastusretkiä, majoituksen kalastuskohteiden läheisyydessä sekä tarvittavat kalastusvälineet. Kalastusmatkailu houkuttelee niin paikallisia kuin kansainvälisiä matkailijoita, jotka etsivät ainutlaatuista kalastuskokemusta Suomen upeissa maisemissa.

Tällainen matkailu on myös osa laajempaa kestävän luontomatkailun trendiä, kun matkailijat haluavat kokea luontoa vastuullisesti ja samalla osallistua paikalliseen kalastusyhteisöön. Kalastusmatkailun suosio perustuu paitsi kalastuksen tarjoamiin elämyksiin myös Suomen puhtaaseen luontoon ja vesistömaisemiin.

3.2 Suomenselän kalastalousalueella

3.2.1 Kalastusmatkailutoimijat alueella

Kalastusmatkailutoimijoista ei ole olemassa virallista rekisteriä. Eri tietolähteistä saadun tiedon mukaan Suomenselän kalatalousalueen alueella toimii kuusi kalastusopasta tai kalastusmatkailua tarjoavaa yritystä.

3.2.2 Merkittävät kalalajit

Ahven, kuha, made, hauki ja siika. Tulevaisuudessa enenevissä määrin myös särkikalat tai erityisluvitetut lajit kuten ankerias.

3.3 Tyypillinen kalastusopas tai kalastusmatkailu toimija

Tyypillinen kalastusopas Suomessa on yleensä intohimoinen kalastaja, jolla on vankka kokemus kalastuksesta. Tyypillinen kalastusopas tarjoaa ammattitaitoista opastusta, paikallistuntemusta sekä hyvää asiakaspalvelua. Tyypillisesti kalastusoppailla on syvälinen tuntemus alueen vesistöistä, kalastosta sekä realistinen käsitys kalojen käyttäytymisestä eri vuodenaikoina.

Lisäksi kalastusoppailla odotetaan olevan valmius opettaa asiakkaille kalastustekniikoita ja -taitoja. Perusasioina kalastusopas- ja kalastusmatkailutoiminnassa pidetään myös kalastusvälineiden vuokrausta ja opastusta sekä kalastuslupien hankkimiseen tarjolla olevaa tukea.

3.4 Tarvittavat luvat

Kalastusmatkailuun tarvittavat luvat voivat vaihdella sen mukaan, missä ja millä tavoin kalastusta harjoitetaan. Suomessa kalastuksessa noudatetaan tiukkoja sääntöjä, ja lupavaatimukset vaihtelevat esimerkiksi kalastusmuodon, kalastuspaikan ja kalastettavien lajien mukaan. Jos kalastusmatkailuun liittyy vesillä liikkumista veneellä, tarvitaan siihen rekisteröity kaupalliseen kalastukseen rekisteröity vene.

3.4.1 Kalastonhoitomaksu

Kalastonhoitomaksu tulee maksaa, jos on iältään 18–69-vuotias ja kalastaa vieheellä tai pyydyksillä tai ravustaa. Poikkeuksena ovat kalastajat, jotka ovat täyttäneet 65 vuotta 31.12.2023 mennessä: heidät on vapautettu maksusta.

Kalastonhoitomaksulla saa harjoittaa viehekalastusta yhdellä vavalla ja yhdellä vieheellä, vetouistelua yhdellä vavalla, vieheellä ja painovieheellä sekä kelaongintaa lähes koko maassa.

Kalastonhoitomaksu ei oikeuta kalastamaan Ahvenanmaalla, vaelluskalavesistöjen koski- ja virta-alueilla tai ELY-keskusten määrittämällä kieltoalueilla.

Usealla vavalla kalastus (esim. vetouistelu tai siian onginta), pyydyskalastus ja ravustus tarvitsevat kalastonhoitomaksun lisäksi lähes aina myös vesialueen omistajan myöntämän kalastusluvan.

3.4.2 Vesialueen omistajan kalastuslupa

Useimmissa tapauksissa tarvitaan vesialueen omistajan kalastuslupa, joka oikeuttaa kalastamaan tietyllä alueella. Lupa voi olla kalastusmatkailutoimintaan kohdistettu, tai henkilökohtainen kalastuslupa.

Joissakin vesialueissa voi olla erityisvaatimuksia ja -luvituksia, jotka koskevat esimerkiksi rannalta kalastusta tai erityisalueita, joilla kalastaminen saattaa olla rajoitettua tai vaatii erityislupia.

3.4.3 Kalastuskiintiöt ja rajoitukset

Joillakin alueilla ja vesistöissä voi olla kalastuskiintiöitä ja muita rajoituksia tietyille lajeille. On tärkeää tarkistaa paikalliset säännöt ja rajoitukset ennen kalastuksen aloittamista. Rajoitukset kirjataan verkkosivuille kalastusrajoitus.fi.

4. Elinkeinokalatalouden ja kalastusmatkailun tilannekuva

Suomenselän kalatalousalueen vesialueilla

Kaupallisen kalastuksen ja kalastusmatkailun tulevaisuuden näkymät ovat moniulotteisia, ja vaihtelevat alueittain sekä kalalajeittain. Useat tekijät kuten ilmastonmuutos, ympäristövaikutukset, kalakantojen tila, markkinoiden muutokset, vesialueiden omistajien toiminta sekä kalastuksen sääntely vaikuttavat kalatalouselinkeinoihin.

Tulevaisuuden näkymät riippuvat suuresti siitä, miten eri tekijät yhdistyvät ja miten eri kalataloustoimijat sopeutuvat muutoksiin. Kestävä, vastuullinen toiminta sekä tiivis yhteistyö vesialueiden omistajien ja muiden sidosryhmien kanssa ovat kalatalouselinkeinojen ehdoton edellytys.

4.1 Kaupalliseen kalastukseen soveltuvat vesialueet

Suomenselän kalatalousalueen käyttö – ja hoitosuunnitelmassa on linjattu kaupalliseen kalastukseen soveltuvista vesialueista siten, että kaupalliselle kalastukselle hyvin soveltuvia alueita ovat erityisesti suuret selkävedet. Hyvin soveltuvilla alueella vesialueet ovat kaupallisille toimijoille helposti saavutettavissa, kalakannat ovat vahvat ja infrastruktuuri on kunnossa. Infrastruktuuria luo ja ylläpitää esimerkiksi kunnat ja vesialueen omistajat.

Jonkin järviolueen suora poissulkeminen ei sinänsä ole mielekästä, sillä muutokset kalakannoissa ja kalastuksessa voivat nopeastikin muuttaa kaupalliselle kalastukselle hyvin soveltuvia alueita. Myös esimerkiksi kesäaikaan tiiviisti asuttu loma-asutusalue voi talviaikaan olla varsin kelvollinen pyyntialue. Täten lukuun ottamatta kapeita vuolteita ja salmia, väylä-alueita sekä rantoja, joilla on vakituista asutusta tai kesä-asutuksessa olevia lomamökkejä, tai alueita joihin kohdistuu lainsäädäntöön pohjautuvia kalastusrajoituksia, kaikki Suomenselän kalatalousalueen reittivedet (kuten esimerkiksi Toisvesi, Tarjannevesi, Visuvesi-Toisvesi, Ähtärinjärvi, Pihlajavesi) ovat periaatteessa hyvin soveltuvaa kaupalliseen ravustukseen, verkkokalastukseen, katiskapyyntiin, nuottaukseen, vapa- ja koukkupyyntiin sekä kalastukseen pienillä vannerysillä ja pienehköillä isorysillä ja lahtirysillä.

Vilkkaasti liikennöidyt alueet ja kapeikot eivät sovellu hyvin isompien sulkupyydysten käyttöön. Särkikalojen kaupalliselle kalastukselle (esim. katiskapyynti) soveltuvia alueita voivat olla käytännössä kaikki vesistöt, joissa toiminnasta saa taloudellisesti kannattavaa.

Tarkempaa paikkatietoa ei käyttö- ja hoitosuunnitelman tekovaiheessa ole ollut tiedossa.

4.2 Kalastusmatkailuun soveltuvat vesialueet

Suomenselän kalatalousalueen käyttö – ja hoitosuunnitelmassa on linjattu kalastusmatkailuun soveltuvista vesialueista siten, että kalastusmatkailuun/opastoimintaan hyvin soveltuvilla alueilla tarkoitetaan erityisesti niitä vesialueita, joilla voidaan harjoittaa muutakin kalastusmatkailutoimintaa, kuin mihin ELY:n kalastusopaslupa antaa mahdollisuuden. Tällaista toimintaa kalastusmatkailutilaisuuksien

järjestäminen koskikohteissa paikallisilla luvilla, yli kuuden henkilön onginta, pilkintä ja

viehekalastustapahtumat sekä toiminnan järjestäminen hyödyntäen myös muita kalastustapoja.

Esimerkiksi vetouisteluretket useammalla vavalla ja pyydyskalastus- ja ravustusretkien tarjonta

edellyttävät yrittäjältä paikallisten lupien hankintaa. Lukuun ottamatta alueita, joilla on

liikkumisrajoituksia, periaatteessa kaikki alueen vesistöt, joihin ei kohdistu kalastusrajoituksia

lainsäädännöstä, soveltuvat kalastusmatkailutoimintaan. Esimerkiksi ongintatapahtumia voidaan

järjestää ryhmille hyvinkin pienillä järvillä vesienomistajan niin salliessa.

Opastoimintaan soveltuvat alueet ovat hyvin saavutettavissa, alueiden kalakannat ovat riittävän

vahvat sekä veneilyyn tarvittava infrastruktuuri on hyvä. Alueella on myös majoitusmahdollisuuksia,

hyviä rantautumis- ja taukopaikkoja ja muuta opastoiminnan kannalta tärkeää oheispalvelua.

Toisaalta myös pienet ja erikoisemmatkin vesialueet voivat olla kalastusmatkailun kannalta

kiinnostavia. Opastoimintaa suositellaan suunnattavaksi kalatalousalueen yhtenäislupa-alueelle.

Kalastusmatkailutilaisuuksien järjestämisessä tulee välttää häiriön aiheuttamista ympäristölle sekä muille vesilläliikkujille ja kalastajille.

Kalatalousalueen näkemys on, että kaupallisille kalastajille ja kalastusoppaille turvataan riittävän

suuret kalastusalueet sekä pyydysyksikkömäärät. Riittävä kalastuksen ja saaliin volyymi, sekä riittävän suuri toiminta-alue ovat taloudellisesti kannattavan toiminnan elinehtoja. Kalatalousalue suosittaakin, että osakaskunnat huomioisivat kaupallisen toiminnan mahdollisuuden alueellaan esimerkiksi korvamerkitsemällä 10% luvistaan kaupalliseen käyttöön. Mikäli osakaskunnat myöntävät verkko-, paunetti-, isorysä-, trooli-, tai nuottalupia, on toivottavaa, että luvan myynnin ehtona olisi kalastuskirjanpito, joka osakaskunta toimittaa kalatalousalueelle vuosittain kalakantojen kehityksen seuraamiseksi. Lupaneuvottelujen ristiriitatilanteiden varalta ELY-keskus on ohjeistanut kalatalousalueita haarukoimaan jonkinlaista hintahaarukkaa kaupallisten lupien hintatasosta. Tämä on osoittautunut äärimmäisen haastavaksi ja mahdollisesti myös hinnoittelua vääristäväksi tehtäväksi.

5 Kyselyt

5.1 Kaupallisille kalastajille

Liite 1.

5.2 kalastusmatkailutoimijoille

Liite 2.

6 Johtopäätökset kyselyn tuloksista

6.1 Kaupallinen kalastus

1) Ikä

18-35 v

36-50 v

+ 51 v

Johtopäätelmät:

Hyvä asia, että myös 36-50 vuotiaita on mukana selkeä ryhmä. Ikärakenteessa ei mitään erityistä huomioitavaa sillä ryhmä on pieni.

2) Olen kaupallisena kalastajana

1. luokan

2. luokan

Johtopäätelmät:

Kaikki eivät tienneet kumpaan luokkaan kuuluvat.

3) Olen toiminut kaupallisena kalastajana

- 0-5 vuotta
- 5-10 vuotta
- yli 10 vuotta

Johtopäätelmät:

Kuhakannan kasvu on vaikuttanut siihen, että uusia kaupallisia kalastajia on tullut alueelle. Kaupalliseen kalastukseen liittyvät lakimuutokset (laillinen elinkeino) edesauttoivat kaupallisen kalastuksen alalle siirtymistä. Lakimuutokset myös selkeyttäneet mitä kaupallinen kalastus on. Kalanmyynnin osalta myös selkeä vaikutus (lakimuutos).

4) Miksi aloitin kaupallisena kalastajana

- ammatinharjoittamiseksi
- jotta saan myydä kalaa
- avustusten hakemiseksi kaupalliseen kalastukseen
- ei mitään erityistä syytä

Johtopäätelmät:

Avustukset hyvä asia varsinkin hankintojen osalta, se kuvastaa myös halua pysyttäytyä alalla.

Kalanmyyminen tulee uskottavammaksi kun ”virallinen kalastaja myy”, rehdisti ja rehellisesti.

Ei mitään erityistä syytä voi tarkoittaa myös maaseudun perinteitä ja totuttua tapaa hyödyntää luonnonantia sekä kotitarvekalastuksen harjoittamista.

5) Toimin kaupallisena kalastajana

- yksin
- yhdessä kaverin kanssa
- jokin yritysmuoto
- kevytyrittäjänä tai toiminimellä
- osuuskunnassa
- muu mikä ? *vapaa teksti kenttä *

Johtopäätelmät:

Hyvä asia, että yksin pyytäjiä on vähän sillä yhdessä tekeminen voi edesauttaa mm. alalla pysymistä ja jaksamista.

Yritysten osalta huomion arvoista on 2.luokan kalastajan mahdollista kalastaa 1.luokan kalastajan yrityksen lukuun eli yritysten lukumäärä voi pysyä alhaisena vaikka kalastajien määrä olisi iso/pieni tai vastaavasti jos saatava kalan määrä on huomattavan suuri per yritys.

6) Mitä erityisiä hankintoja kaupallinen kalastus on sinulta vaatinut

voi valita myös useita

- pyydysten määrän lisääminen, mitä pyydyksiä ja paljonko ? *vapaa teksti..... kaikkiin*
- kulkuneuvojen (esim. auto, mönkijä, kelkka, vene) muutokset, mitkä ?
- kalan käsittelyyn tarvittavat hankinnat, mitä ?
- tarpeita olisi, mutta ei ole ollut mahdollista hankkia, miksi ?
- jotain muuta mitä ? *vapaa teksti kenttä*

Johtopäätelmät:

Vastauksista puuttuu se, että ns. lämpöisellä autolla voi viedä vain 2 tunnin päähän tuoretta kalaa. Eli jakeluun/logistiikkaan liittyen kylmäauto on pakollinen.

Pyydyksistä puuttuu selkeästi myös kaupallisessa kalastuksessa toteutettava vapakalastus, jota harjoittaa arviolta 5-10 kaupallista kalastajaa per vuosi, kun verkoilla pyynti on huonoa.

Jäähilekone on välttämätön, samoin kun kunnon kammiovakuumikoneet.

Taloudelliset haasteet ei suoraan liity kaupalliseen kalastukseen, mutta kaupallisen kalastuksen investointeja ei pankki rahoita lainalla.

Tietoa ei avustuksista ole juuri ollenkaan.

7) Oletko/oletteko hyödyntänyt avustuksia tai rahoitusta hankinnoissa ?

voi valita useamman

- olen hakenut julkista rahoitusta hankintoihin, esim. EMKVR tai Leader, mitä avustusta ?
- olen ottanut pankki – tai rahoituslaitos rahoitusta, mitä ?
- olen ostanut osamaksulla, mitä ?
- olen saanut käyttää/vuokrata toisen yrittäjän, yrityksen tai muun laitteistoa, mitä ?
- en ole hakenut, miksi en ole hakenut ? *vapaa teksti kenttä*
- olen hakenut, mutta en ole saanut rahoitusta, mihin ja miksi rahoitusta ei myönnetty ?
- en ole edes tiennyt että tällaisia avustuksia on olemassa

Johtopäätelmät:

Tärkeää olisi lisätä tietoisuutta rahoitusten mahdollisuuksista.

Olisi todella tärkeää ohjata hakemaan rahoituksia, yritysinnovaatioseleitä, pieninvestointirahoitusta, Leader-rahoitusta, EMKVR rahoitusta ym. rahoituksia tai avustuksia.

Kalastukseen liittyviä hakuja ei ole tullut ilmi kyselyiden vastauksissa.

Kalatalouspuolen avustuksien osalta virkamiestason osaaminen on isossa roolissa, ja osaaminen on todettu olevan korkealla tasolla.

Kuntien elinvoimatoiminnan roolin nostaminen avustusten neuvontatyössä pitää nostaa esille.

8) Jos mietit kaupallista kalastusta Suomenselän kalatalousalueen vesialueilla, mitä puuttuu ?

Vapaa teksti kenttä.

Johtopäätelmät:

Vimpelissä on kalankäsittelytilat, jotka erinomaiset ja käytössä. Suomenselän alueelle tarvitaan kiireesti omat. Voisiko tilat olla myös esim. liikkuvat vai tarvitaanko kiinteä ja liikkumaton paikka. Kalankäsittelytilat, kalasatama tms. Virroille, Ähtäriin ei kannata tehdä. Visuvesi voisi olla myös potentiaalinen paikka.

Kalatalousalueen aluetta koskettava yhteislupa olisi hyvä asia, mutta se voi kaatua kalastoon liittyvän tiedon puutteeseen. Olisi tärkeää saada aikaan esimerkiksi järviallas kohtaisia yhteislupia, olennaista ei välttämättä olisi maantieteellistä aluetta mukaileva yhteislupa.

- 9) Jos mietit kaupallista kalastusta Suomenselän kalatalousalueen vesialueilla, mikä on erityisen hyvin ?

Vapaa teksti kenttä.

Johtopäätelmät:

-

- 10) Onko vesialueen omistajat (osakaskunnat, kalastuskunnat ym.) asettaneet esim. kalastusrajoituksia tai saalisraportointivelvollisuutta kaupalliselle kalastukselle ?

- kyllä, mitä? *pakollinen tekstikenttä*
- ei *valinta*

Johtopäätelmät:

Saalisraportointi on hyvä asia, koska tietoa pitää myös osakaskunnille saada. Toinen vaihtoehto on ”pakottaa” kirjanpitokalastukseen vesialueilla.

Osakaskuntien kanssa olevia ongelmia ei kaupallisen kalastuksen osalta tunnistettu, vaikka ongelma on ilmeinen.

- 11) Onko vesialueita jolle haluaisit/haluaisitte luvitusta kaupalliselle kalastukselle, mutta ette ole saaneet ?

voi valita useita

- kyllä, mikä vesialue tai vesialueet

- ei
- jokin muu vastaus, mikä ?

Johtopäätelmät:

Kalatalousalue ei voi ottaa roolia kaupalliseen kalastukseen, paitsi siltä osin, että KTA selvittää osakaskunnilta onko kaupallinen kalastus ylipäättään mahdollista

12) Oletko/oletteko mukana kaupallisen kalastuksen yhteistoiminnassa tai muussa toiminnassa?

voi valita useamman

- kalaparlamentteihin
- kaupallisen kalastuksen tiedotustilaisuuksiin
- kaupallisen kalastuksen superpäiviin tai teemailtoihin
- muu, mikä ?
- ei *valinta*
- en tiedä yhteistoiminnasta *valinta*
- vapaa sana *vapaa teksti kenttä*

Johtopäätelmät:

Käytössä myös wa ryhmiä, omia yhteydenpitokanavia. Yhdistys ei välttämättä ole ratkaisu, vaan jokin muu yhteenliittymä voi olla tarkoituksenmukaisempi.

13) Ajatuksia yhteistoiminnan tai neuvonnan osalta ?

vapaa teksti kenttä

Johtopäätelmät:

-

14) Miten hoidatte kaupallisen kalastuksen pääasiallisen saaliin sivusaaliin ?

- vähempiarvoinen kala tai sivusaalis kierrätetään, miten ?
- ei jatkojalostustarvetta, miksei ?
- sivusaalis tuotetaan sivutuotteiksi, mitä tuotteita ja missä ?
- joku muu, mikä ?

15) Miten hoidatte kaupallisen kalastuksen sivutuotteiden jatkojalostuksen ?

- perkuujätteet kierrätetään *valinta*
- ei jatkojalostustarvetta, miksei ?
- tuotetaan uudeksi tuotteeksi, mitä tuotteita ja missä ?
- joku muu, mikä ?

Johtopäätelmät:

Jatkojalostus tai muu sivusaaliin tai sivutuotteiden käyttö - myös suunnitelmallisesti - voisi olla mahdollista tai järkevää ?

Vähempiarvoisen kalanpyynnin järjeistäminen – voisiko esim.särjen jatkojalostuksella olla toimintaedellytyksiä ?

Pyyntimenetelmien järjeistäminen siten että valikoiva pyynti olisi mahdollisempaa (katiskat)?

16) Vapaa sana, kommentteja, palautetta, ajatuksia ?

vapaa teksti kenttä

Johtopäätelmät:

Hyviä ajatuksia, yhdistykselle ei tarvetta ammattikalastajille.

Kalankäsittelytilojen tarve on ilmeinen.

6.2 Kalastusmatkailu

1) Ikä

18-35 v

36-50 v

+ 51 v

en halua kertoa

Johtopäätelmät:

Vastaajien määrästä voidaan heti päätellä, että matkailuun liitettynä kalastusmatkailu on erittäin vaikeasti liitettävä palanen muuhun matkailutoimintaan.

Kotimaiset asiakkaat ovat niin satunnaisia, että suurten kasvukeskusten etäisyys hankaloittaa toimintaa täällä suomenselällä toimimista.

2) Vastaajan asuinpaikka

vapaa teksti kenttä

Johtopäätelmät:

-

3) Kalastusmatkailun harjoittaminen

- satunnaisesti

- sivutoimisesti

- päätoimisesti

Johtopäätelmät:

Innostus on harmillisen vähäistä, vaikka olosuhteet olisivat olemassa. Huomionarvoista on se, että pitää olla iso ”vetonaula” että lähtee tänne asti esim. Tampereelta kalastusmatkailun perässä.

Liikuntaetujen käyttö mahdollisuus kalastukseen olisi toivottavaa.

4) Olen toiminut kalastusmatkailu yrittäjänä

- 0-5 vuotta

- 5-10 vuotta

- yli 10 vuotta

Johtopäätelmät:

5) Miksi aloitin kalastusmatkailutoiminnan

voi valita useita

- ammatinharjoittamiseksi

- jotta saan vakuutuksen, kun vien satunnaisesti ihmisiä kalalle
- avustusten hakemiseksi
- palveluiden kysynnän kasvun takia
- jokin muu, mikä ? *vapaa teksti kenttä*

Johtopäätelmät:

Syyt tuntuu relevanteilta ja on tunnistettavissa.

Palveluntarjontaa voi olla jos jonkinlaista, mutta jos asiakkaita ei ole – ei palveluntarjontaa voi ylläpitää.

Kalastusopas toiminnalle ei ole kysyntää – kalustoa voi vuokrata ja omatoimimatkailu toimii.

6) Millä alueella toimit ?

- yhden kunnan alueella
- kahden tai useamman kunnan alueella
- yhden maakunnan alueella
- kahden tai useamman maakunnan alueella
- koko suomessa
- koko suomessa ja ulkomailla

Johtopäätelmät:

-

7) Toimin kalastusmatkailuyrittäjänä

voi valita useamman

- yksin
- yhdessä kaverin kanssa
- jokin yritysmuoto
- kevytyrittäjänä tai toiminimellä
- osuuskunnassa
- muu mikä ? *vapaa teksti kenttä *

Johtopäätelmät:

-

8) Mitä erityisiä hankintoja kalastusmatkailutoiminta on sinulta (tai yritykseltä) vaatinut ?

- *vapaa teksti kenttä *

Johtopäätelmät:

Alaan liittyvä erityispiirre on se, että yksittäistä tavaraa pitää olla monta samanlaista.

Hävikki tai kaluston kuluminen on huomattavaa.

9) Oletko/oletteko hyödyntänyt avustuksia tai rahoitusta hankinnoissa ?

voi valita useita

- olen hakenut julkista rahoitusta hankintoihin, esim. EMKVR tai Leader ryhmä, mitä avustusta ? *vapaa teksti kenttä*
- olen ottanut pankki – tai rahoituslaitos rahoitusta, mitä ? *vapaa teksti kenttä*
- olen ostanut osamaksulla, mitä ? *vapaa teksti kenttä*
- olen saanut käyttää/vuokrata toisen yrittäjän, yrityksen tai muun laitteistoa, mitä ? *vapaa teksti kenttä*
- en ole hakenut, miksi en ole hakenut ? *vapaa teksti kenttä*
- olen hakenut, mutta en ole saanut rahoitusta, mistä hait ja miksi rahoitusta ei myönnetty ?
vapaa teksti kenttä

Johtopäätelmät:

-

10) Jos mietit kalastusmatkailua Suomenselän kalatalousalueen vesialueilla, mitä puuttuu ?

* Vapaa teksti kenttä. *

Johtopäätelmät:

Inflaatio vaikuttaa myös tähän alaan.

11) Jos mietit kalastusmatkailua Suomenselän kalatalousalueen vesialueilla, mikä on erityisen hyvin ?

* Vapaa teksti kenttä. *

Johtopäätelmät:

Suomessa erittäin harvoja, jotka oikeasti elää kalastusmatkailutoiminnalla. Nykyisin päätoimisia vain yksittäisiä. Todella usein lisänä esim. kalastustarvike brändi tai muuta kalastukseen liittyvää toimintaa.

12) Onko vesialueen omistajat (osakaskunnat, kalastuskunnat ym.) asettaneet esim. kalastusrajoituksia tai saalisraportointivelvollisuutta kalastusmatkailutoiminnalle ?

- kyllä, mitä? *pakollinen tekstikenttä*
- ei *valinta*

Johtopäätelmät:

Vastaus on yllättävä.

13) Oletko/oletteko mukana kalastusmatkailun yhteistoiminnassa esim. Kalastusmatkailun edistämisseura ry:n toiminnassa ?

voi valita useamman

- kyllä, missä ?
 - ei *valinta*
 - en tiedä yhteistoiminnasta, vapaa sana *vapaa teksti kenttä*
- esim. ajatuksista yhteistoiminnan järjestämiseksi (lisää tämä johdanto)

Johtopäätelmät:

-

14) Vapaa sana, kommentteja, palautetta, ajatuksia ?

vapaa teksti kenttä

Johtopäätelmät:

-

7 Keskeiset johtopäätökset sekä kehittämissuunnitelma vuosille 2024-2030

7.1 Kaupallinen kalastus

7.1.1 Keskeisen johtopäätökset

Suomenselän kalatalousalueen kaupallisen kalastuksen osalta koko alaa koskien potentiaali on, koska rekisteröityneiden kaupallisten kalastajien keski-ikä on valtakunnan tasoa matalampi, kalakannat alueella on hyvät ja motivaatiota toimialan kehittämiseksi alueellisesti on.

Alueelle on muodostunut vakiintuneita tapoja kalanjakeluun, mutta kalankäsittelyyn, -säilytykseen ja -jakeluun sekä sivusaaliin ja sivutuotteiden käsittelyyn liittyen tunnistetaan isoja haasteita.

Yhteistoiminta muun kuin kalanjakelun osalta on liki olematonta, eikä tietoa alaan kohdistuvista rahoitusmahdollisuuksista tai muista ammatillisista yhteistoiminnoista ole juurikaan.

Yhteistyö vesialueen omistajien kanssa tunnistetaan paikoin haastavaksi etenkin luvituksen osalta, vaikka kalastuspainetta ei alueen millekään kalatalousalueen vesialueella kohdistu lähellekään maksimaalista määrää.

Yhteistoiminnalle sekä koulutukselle tunnistetaan selkeä tarve, vaikkakin alueelliselle ammattikalastajien yhdistykselle ei kannatusta synny vastaajien tai ohjausryhmän suunnalta.

Kaupallisen kalastuksen volyymit alueella ovat kuitenkin tällä hetkellä niin pienet, ettei alueelle myyntiin jäävän kalan volyymi riitä esimerkiksi keskuskeittiöiden tarpeisiin.

7.1.2 Kehittämissuunnitelman toimenpide-ehdotukset

Kalankäsittelylaitos Virroille

Kyselyiden perusteella on ilmeistä, että yhteiset ja toimialan kokoavat kalankäsittely- ja jakelutilat tarvitaan. Tieto tarpeesta oli jo hanketta hakiessa, mutta tiedolle saatiin vahvistus kyselyiden ja ohjausryhmän työskentelyn yhteydessä.

Kalankäsittelytilojen ja siihen liittyvän liiketoiminnan osalta on tarkoituksenmukaisinta hakea selvityshanke Leader ryhmältä tai muulta rahoittajalta. Selvityshankkeen puitteissa selvitetään liiketoimintaperiaatteet, kannattavuus, maantieteelliset mahdollisuudet sekä kaupallisen kalastuksen jakeluverkostot ja myyntivolyymit.

Oletusarvoisesti tilat toimiessaan liiketoimintaperiaatteella toisivat ainakin yhden työpaikan suoraan tiloja ylläpitävälle organisaatiolle – välillisesti vaikutukset olisivat isompia huomioiden esimerkiksi ammattikalastuksen lisääntymisen alueella.

Toimenpide-ehdotus

Kootaan vesialueen omistajista, kaupallisista kalastajista, yrittäjistä tai kansalaisista/ asianosaisista koostuva ryhmä, joka hakee Kalankäsittely- ja jakelutilan – investointihankkeen esiselvityshanketta.

Lähikalan saatavuus & huoltovarmuus teeman esilläpito

Kalatalousalueen koko huomioiden on ilmeistä, että kaupallinen kalastus on uskottava ja vartenotettava elinkeino tällä alueella.

Lähikalan saatavuuteen sekä huoltovarmuuteen liittyen olisi ensiarvoisen tärkeää edesauttaa hanketyöllä tai muulla toiminnalla sitä, että kansalaiset, päättäjät sekä rahoittajat ylläpitäisivät elinkeinonharjoittamisen edellytyksiä edelleen.

Etelä-Pohjanmaan maa- ja kotitalousnaisten sekä Etelä-Pohjanmaan kalatalouskeskuksen hanke ”Lähikalaa lautaselle” palvelee tätä teemaa erinomaisesti.

Toimenpide-ehdotus

Pyritään edistämään alueelle kohdistuvan lähikalan saatavuutta ja huoltovarmuutta ylläpitävän hanketyön jatkumista alueella.

Tiedostetaan teeman merkityksellisyys kalatalousalueen sisäisessä ja ulkoisessa viestinnässä ja hallinnossa, ja otetaan kokonaisuus mukaan vuosittaiseen viestintäsuunnitelmaan.

Kaupallisen kalastuksen toimialan tunnettavuuden ja yhteistoiminnan lisääminen alueella

Kaupallisen kalastuksen tunnettavuuden lisäämisen näkökulmasta olennaisinta on kaikkien alan kanssa tekemisissä olevien toimesta tehdä työtä alan menestyksen eteen. Keskeisinä periaatteina voidaan pitää tavoitetta siitä, että kalatalousala tunnistettaisiin oikeana ja uskottavana yrittäjyytenä, kansantaloudellisesti ja alueellisesti merkittävänä elinkeinotoimintana sekä ennen kaikkea kestävän kehityksen mukaisena toiminnanharjoittamisena.

Kaupallisen kalastuksen toimialan tunnettavuutta on osaltaan lisätty tällä hankkeella, mutta myös mm. kalatalousalueen, osakaskuntien sekä kuntien viestinnällä. Kuntien elinkeinotoimen mukaan ottamisella tämän hankkeen ohjausryhmään tavoiteltiin sitä, että jatkossa myös kalatalousalan tunnistetaan ja tunnustetaan yrittäjinä alueella kuten ketkä tahansa muutkin – tässä tavoitteessa onnistuttiin.

Toimenpide ehdotus

Luodaan kaikille alueen kunnille sekä muille elinkeinotoimijoille ohjeet kaupallisen kalastuksen toimialan erityispiirteistä, rahoitusmahdollisuuksista ja alaan liittyvistä keskeisistä sidosryhmistä.

Lisäksi luodaan yhteistoimintaa kuntien, elinkeinotoimijoiden ja kalatalousalueen väliin kalatalousalan toimialan edistämiseksi. Pidetään vuosittain alueen kuntien, elinkeinotoimijoiden ja kalatalousalueen yhteinen tapaaminen, jonka tarkoituksena on pysyä ajan tasalla alueen kaupallisesta kalastuksesta, edistää toimialan menestymistä sekä mahdollistaa kalatalousalan yhteistoimintaa.

Perustetaan alueen kaupallisten kalastajien halutessa yhteistoimintaelin, jonka tarkoituksena on edistää koulutusta, tiedonjakoa sekä synergiaetuja alueellisesti. Yhteistoimintaelin voi olla rekisteröity yhdistys, rekisteröimätön yhteenliittymä tai vaikka viestintäväline yhteisö.

7.2 Kalastusmatkailu

7.2.1 Keskeisen johtopäätökset

Yleinen kiinnostus luontomatkailua kohtaan kasvaa, ja kalastusmatkailu voi hyötyä tästä kehityksestä. Matkailijat hakevat aitoja ja kestäviä kokemuksia luonnon keskeltä, ja kalastus tarjoaa tähän mahdollisuuden. Kestävän matkailun merkitys korostuu entisestään, ja kalastusmatkailun kehittämiseen liittyy mahdollisuus edistää ympäristöystävällisiä käytäntöjä ja vastuullista kalastusta. Matkailijat etsivät erilaisia kalastuskokemuksia, joihin alueella riittäisi potentiaalia jo pelkästään alihyödynnettyjen vahvojen kalakantojen vuoksi.

Suomenselän kalatalousalueen alueella kalastusmatkailutoiminta on vähäistä, ja pääpaino on kalastusmatkailijoiden omatoimimatkailulla – omalla välineistöllä tai välineistöä vuokraten.

Toisaalta luontomatkailuun liittyen monipuolinen tarjonta voi houkutella eri kohderyhmiä. Teknologian ja digitalisaation hyödyntäminen voi parantaa kalastusmatkailun kokemusta. Esimerkiksi Visit – kunta brändäyksen alla toimivien muun matkailutoiminnan synergiaedut voisi palvella myös sivutoimisen kalastusmatkailutoimijan palveluntarjonnan menestymistä.

7.2.2 Kehittämissuunnitelman toimenpide-ehdotukset

Erämatkailusta elinvoimaa Kuusiokuntaan- hanke 2024-2026

Erämatkailusta elinvoimaa hanke on käynnistynyt Kuusiokunnissa alkuvuodesta 2024. Soinissa ja lähialueella on viimeisen vuoden aikana tehty merkittävää työtä metsästys- ja luontomatkailun kehittämisen saralla. Alueella on koottu uusi erämatkailun yhteistyöverkosto, tiivistetty yhteistyötä, tuotteistettu luonto- ja metsästysmatkailutuotteita ja luotu oma uusi tuotekokonaisuus nimeltään Erämaanlumo (eramaanlumo.fi).

Soinin vesien virkistyskäytön kehittämishankkeen toimenpiteiden yhteydessä tunnistettiin myös selkeä tarve kalastusmatkailun kehittämiseksi alkaen kalastusmahdollisuuksien paremmasta kartoittamisesta ja kalastuslupamyynnin selkeämmästä tiedottamisesta.

Hanke tukee paitsi alueen matkailua ja elinvoimaa, myös luontoyhteyden ja metsästysperinteen säilyttämistä. Hankkeen tavoitteena on laajentaa hyvin alkanutta työtä laajemmalle Kuusiokuntien alueella. Toimijoita Ähtäristä, Alavudelta ja Kuortaneelta haetaan mukaan erämatkailuverkostoon,

jotta saadaan entistä monipuolisempi palvelutarjonta asiakkaiden ulottuville. Esimerkiksi Ähtärinjärven hyödyntäminen kalastus- ja matkailukohteena on tavoitteena niin Ähtärin kuin Soininkin suunnasta.

Toimenpide-ehdotus

Suomenselän kalatalousalueelle ei ole tarpeen luoda uutta hanketta kalastusmatkailua kehittämään, vaan kaikki potentiaalimme valjastetaan edellä mainitun hankkeen käyttöön.

Tiivistetään kalatalousalueen toimesta tämän kehittämishankkeen puitteissa luotua yhteyttä Erämatkailusta elinvoimaa- hankkeen hanketoimijoihin, ja pyritään yhteistyössä löytämään yhteisesti keinoja asian edistämiseksi kalatalousalueen ja seutukunnan alueella.

Kalastusmatkailun toimialan tunnettavuuden lisääminen alueella

Kalastusmatkailun tunnettavuuden lisäämisen näkökulmasta olennaisinta on kaikkien alan kanssa tekemisissä olevien toimesta tehdä työtä alan menestyksen eteen. Keskeisinä periaatteina voidaan pitää tavoitetta siitä, että kalatalousala tunnistettaisiin oikeana ja uskottavana yrittäjyytenä, kansantaloudellisesti ja alueellisesti merkittävänä elinkeinotoimintana sekä ennen kaikkea kestävän kehityksen mukaisena toiminnanharjoittamisena.

Kalastusmatkailu toimialan tunnettavuutta on osaltaan lisätty tällä hankkeella, mutta myös mm. kalatalousalueen, osakaskuntien sekä kuntien viestinnällä. Kuntien elinkeinotoimen mukaan ottamisella tämän hankkeen ohjausryhmään tavoiteltiin sitä, että jatkossa myös kalatalousalan toimijat tunnistetaan ja tunnustetaan yrittäjinä alueella kuten ketkä tahansa muutkin – tässä tavoitteessa onnistuttiin.

Toimenpide-ehdotus

Luodaan kalatalousalueen viestintään vahvempi rooli olemassa olevan kalastusmatkailu toiminnan osalta. Ollaan mukana alueelle kohdistuvissa kalastusmatkailua tai luontomatkailua käsittelevissä hankkeissa, ja tiedostetaan asiakokonaisuuden tärkeys kalatalousalueen hallinnossa.

Luodaan kaikille alueen kunnille sekä muille elinkeinotoimijoille ohjeet kalatalousalan erityispiirteistä, rahoitusmahdollisuuksista ja alaan liittyvistä keskeisistä sidosryhmistä myös kalastusmatkailun osalta.

Lisäksi luodaan yhteistoimintaa kuntien, elinkeinotoimijoiden ja kalatalousalueen väliin kalatalousalan toimialan edistämiseksi. Pidetään vuosittain alueen kuntien, elinkeinotoimijoiden ja kalatalousalueen yhteinen tapaaminen, jonka tarkoituksena on pysyä ajan tasalla alueen kalastusmatkailu toiminnasta, edistää toimialan menestymistä sekä mahdollistaa kalatalousalan yhteistoimintaa.

8. Ohjausryhmän kokoonpano

Ari Tapanainen	Suomenselän kalatalousalue
Ari Hyvölä	yrittäjä
Jari Pusaa	kaupallinen kalastaja
Janne Häyrynen	kaupallinen kalastaja
Tapio Janhunen	keskeisen vesialueen edustaja
Juhani Luodeslampi	keskeisen vesialueen edustaja
Pertti Nurmi	elinvoimatoimi, Ähtärin kaupunki
Tiina Perämäki	elinvoimatoimi, Virtain kaupunki

9. Lopuksi

Kehittämissuunnitelman on rahoittanut Kuha-Suomen kalaleader. Kalaleader on toimintaa, neuvontaa ja rahoitusta paikallisen kalatalouden parhaaksi. Kuha-Suomen Kalaleader on yksi Suomen 11 kalatalousryhmästä. Toimialueeseen kuuluvat 34 kunnan alueet kahdeksan maaseutu-Leaderin alueella Evijärveltä Janakkalaan ja Sastamalasta Soiniin.

Kuha-Suomen Kalaleaderin rahoitus tulee Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastosta (EMKVR) (90%) ja kunnilta (10%).

Leader-toiminnan ytimessä on ajatus oman paikkakunnan kehittämisestä yhdessä asukkaiden voimin. Jokainen Kalaleader-ryhmä laatii oman kehittämisstrategiansa ja valitsee toteutettavat hankkeet. Vuosina 2022-2027 alueella toteutetaan ”Järveltä Lautaselle” -strategiaa.

Kalaleader-toiminnan kantavana ajatuksena on valjastaa paikallisten asukkaiden oma asiantuntemus, osaaminen ja toiminta kalatalouden kehittämistyöhön.

10. Lähteet

- 1) Maa- ja metsätalousministeriö
- 2) Suomenselän kalatalousalueen käyttö – ja hoitosuunnitelma 2022-2030
- 3) Eräluvut.fi
- 4) SSAK ry
- 5) SAKL ry
- 6) Kalatalouden keskusliitto